

V. SUROWCE MINERALNE

1. UWARUNKOWANIA GEOLOGICZNE

Obszar gminy Suchożebry znajduje się w obrębie Zapadliska Podlaskiego położonego na skłonie wschodnioeuropejskiej platformy prewendijskiej. Podłoże krystalicznego proterozoiku na omawianym obszarze występuje na znacznych głębokościach - ponad tysiąc metrów i zbudowane jest głównie z granitoidów. Na nim spoczywają utwory osadowe, których sedimentacja rozpoczęła się już w kambrze i trwała z różnym nasileniem i przerwami aż do czwartorzędu. Ze względu na charakter opracowania i skąpe informacje geologiczne dot. terenu bardziej szczegółowo omówione zostaną trzeciorzędowe i czwartorzędowe utwory przypowierzchniowe.

Trzeciorzęd reprezentowany jest przez osady paleogenu i neogenu. W okresie paleogenu osadzały się utwory pochodzenia morskiego natomiast w neogenie omawiany obszar stanowił łąd, na którym w miocenie rozwinęły się zbiorniki łądładowe. W miocenie tworzyły się osady ilasto-mułowcowe, niekiedy z węglem brunatnym. Z pliocenu pochodzą osady ilasto-mułowcowe łądów poznańskich.

Powierzchnię omawianego terenu budują czwartorzędowe utwory lodowcowe i wodnolodowcowe interstadiału pilickiego i stadiału mazowiecko-podlaskiego zlodowacenia środkowopolskiego oraz holocenijskie osady sedimentacji eolicznej i rzecznej. Utwory czwartorzędu osiągają miąższość ok. 100 m.

Najstarszymi utworami czwartorzędowymi występującymi na powierzchni terenu gminy są piaski i żwiry interstadiału pilickiego odsłaniające się na krawędzi Starej Rzeki na północy gminy między wsiami Sosna - Kicki a Krynicą. W czasie transgresji łądolodu następnego stadiału mazowiecko-podlaskiego w obniżeniach przed czołem łądolodu powstawały zastoiska w których osadziły się łądy, mułki i piaski pyłaste, odsłaniające się na krawędzi wysoczyzny wzdłuż rz. Sosny od Podnieśna przez Suchożebry, Wolę Suchożebrską po Kopcie.

Osady lodowcowe i wodnolodowcowe stadiału mazowiecko-podlaskiego zajmują przeważającą część obszaru gminy. Gлина zwałowa tego stadiału występuje zwartym płaszczem i zajmuje przeważający obszar we wsch. części gminy. Na w/wym glinie zwałowej występują moreny czołowe zbudowane z osadów piaszczysto-żwirowych intensywnie eksploatowanych od kilkudziesięciu lat. Najokazalsze wzniesienia morenowe znajdują się na południowy-zachód od Woli Suchożebrskiej i osiągają 175 m n.p.m. przy wysokościach względnych do 25 m. Mniejsze formy występują na zachód od Suchożebrow i Brzozowa oraz na północ od Borków Siedleckich i

Krześlina. Mniejsze powierzchnie zajmują sandry z recesji lądolodu stadiau mazowiecko-podlaskiego. Są to na ogół piaski niekiedy z domieszką żwiru o miąższości do kilku metrów. Występują one przeważnie w zachodniej części gminy tworząc dość rozległą równinę.

Współcześnie w holocenie w dolinach rzek powstawały piaski, mułki i żwiry rzeczne oraz torfy.

Obszar gminy Suchożebry położony jest w obrębie mezoregionu Wysoczyzny Siedleckiej wchodzącej w skład makroregionu Nizina Południowopodlaska (M. Kondracki - 1978). Wysoczyzna Siedlecka na obszarze gminy stanowi płaską a miejscami tylko falistą równinę polodowcową zbudowaną przeważnie z glin zwałowych, urozmaiconą szeregiem zdenudowanych form marginalnych.

2. ZŁOŻA UDOKUMENTOWANE

Jedynym surowcem mineralnym wydobywanym na terenie gminy jest kruszywo naturalne nagromadzone podczas akumulacji czwartorzędowej. Eksploatacja jest prowadzona na potrzeby lokalne oraz na skalę przemysłową do produkcji betonów komórkowych.

Na terenie gminy Suchożebry udokumentowano kartami rejestracyjnymi i uproszczonymi dokumentacjami geologicznymi 10 złóż kruszywa naturalnego w m. Wola Suchożebrska. Wszystkie złoża położone są w obrębie wzgórz czołowomorenowych na południowy-zachód od Woli Suchożebrskiej. Ponadto, na gruntach wsi Wola Suchożebrskiej, na wschód od szosy Siedlce-Sokołów Podl. udokumentowano duże złoża piasków kwarcowych eksploatowane na potrzeby zakładu w miejscowości Podnieśno.

1. Złoże kruszywa naturalnego „Wola Suchożebrska” udokumentowane w 1981 na zlecenie Ireny Mitrzak i Seweryna Tarkowskiego zam. w Chodowie o zasobach 59 600 ton i powierzchni 0,36 ha. Złoże zostało wyeksploatowane.
2. Złoże kruszywa naturalnego „Wola Suchożebrska II” udokumentowane w 1985 na zlecenie PGK w Siedlcach o zasobach 163 359 ton i powierzchni 0,76 ha. Złoże jest eksploatowane w oparciu o aktualną koncesję.
3. Złoże kruszywa naturalnego „Wola Suchożebrska III” udokumentowane w 1992 r. na zlecenie Zbigniewa Rychlika zam. Siedlce, ul. Paderewskiego 22, o zasobach 68,7 tys. ton i powierzchni 0,43 ha. Złoże jest eksploatowane w oparciu o aktualną koncesję.

4. Złoże kruszywa naturalnego „Wola Suchożebrska IV” udokumentowane w 1993 r. na zlecenie Wiesława Chibowskiego i Kazimierza Książopolskiego o zasobach 108 tys. ton i powierzchni 0,83 ha. Złoże jest obecnie nie eksploatowane.
5. Złoże kruszywa naturalnego „Wola Suchożebrska V” udokumentowane w 1995 na zlecenie PGK w Siedlcach o zasobach 250 tys. ton i powierzchni 1,3 ha. Złoże jest eksploatowane w oparciu o aktualną koncesję.
6. Złoże kruszywa naturalnego „Wola Suchożebrska VI” udokumentowane w 1995 na zlecenie „TRANS-ŻWIR” s.c. w Siedlcach ul. Brzeska 102, o zasobach 41 tys. ton i powierzchni 0,24 ha. Złoże jest eksploatowane w oparciu o aktualną koncesję.
7. Złoże kruszywa naturalnego „Wola Suchożebrska VII” udokumentowane w 1998, na zlecenie „TRANS-ŻWIR” s.c. w Siedlcach ul. Brzeska 102, o zasobach 363 tys. ton i powierzchni 4,3 ha. Złoże jest eksploatowane w oparciu o aktualną koncesję.
8. Złoże kruszywa naturalnego „Wola Suchożebrska VIII” udokumentowane w 1995, stanowiące obecnie własność Kazimierza Książopolskiego, zam Strzała 224, o zasobach 7 tys. ton i powierzchni 0,36 ha. Złoże jest eksploatowane w oparciu o aktualną koncesję.
9. Złoże kruszywa naturalnego „Wola Suchożebrska IX” udokumentowane w 1995, na zlecenie Wiesława Chibowskiego, zam. Siedlce, ul. Ogrodowa 63, o zasobach 104,5 tys. ton i powierzchni 0,96 ha. Złoże jest eksploatowane w oparciu o aktualną koncesję.
10. Złoże kruszywa naturalnego „Wola Suchożebrska X” udokumentowane w 1996, stanowiące obecnie własność Kazimierza Książopolskiego, zam Strzała 224, o zasobach 95 tys. ton i powierzchni 0,63 ha. Złoże jest eksploatowane w oparciu o aktualną koncesję.
11. Złoże piasków kwarcowych do produkcji betonów komórkowych „Wola Suchożebrska” udokumentowane w 1967 r. o zasobach 655 tys. m³ w kat. B i 924 tys. m³ w kat. C₁.

3. ODKRYWKI AKTUALNIE EKSPLOATOWANE BEZ UREGULOWANEJ STRONY FORMALNO-PRAWNEJ

1. Sosna Kicki

Złoże na obszarze nieregularnego płata utworów lodowcowych, zbudowane z piasku różnoziarnistego. Wydobyte dorywcze na potrzeby miejscowej ludności. Powierzchnia 0,56 ha, nadkład do 0,7 m, głębokość wydobywania do 2,5 m. Niecka w większej części zarośnięta.

2. Stany Małe

Złoże na obszarze nieregularnego płata utworów lodowcowych, zbudowane z piasku różnoziarnistego. Wydobycie dorywcze na potrzeby miejscowej ludności. Powierzchnia ok. 1,0 ha, nadkład do 0,6 m, głębokość wydobycia do 3,0 m. Niecka zarośnięta samosiewkami.

3. Kolonia Kownaciska

Złoże na obszarze nieregularnego płata utworów lodowcowych, zbudowane z piasku różnoziarnistego. Wydobycie dorywcze na potrzeby miejscowej ludności. Powierzchnia ok. 0,5 ha, nadkład do 0,5 m, głębokość wydobycia do 2,0 m. Niecka częściowo zarośnięta samosiewkami.

4. Borki Siedleckie

Wyrobisko w obrębie wzgórza morenowego zbudowanego z piasków różnoziarnistych. Powierzchnia wyrobisk 1,0 ha, głęb. do 5,0 m, nadkład 0,6 m. Ślady, dorywczej i aktualnej eksploatacji.

5. Przygody

Odkrywka w obrębie płata piasków wodnolodowcowych. Wyrobisko o pow. 0,5 ha, głęb. do 2,5 m, w dużej części zarośnięte. Eksploatacja na potrzeby lokalne, mało intensywna i nie zorganizowana.

6. Sosna Kozułki

Odkrywka w obrębie wzgórza morenowego zbudowanego z piasków różnoziarnistych, pospółek i żwirów. Powierzchnia wyrobisk 0,5 ha, głęb. do 4,5 m, nadkład 0,6 m. Ślady, dorywczej i aktualnej eksploatacji.

7. Wola Suchożebrska

Zespół wyrobisk po intensywnej eksploatacji prowadzonej przez przedsiębiorstwa z Siedlec w latach 60-tych i 70-tych. Wydobycie prowadzone w obrębie potężnej formy czołowomorenowej, zbudowanej z piasków różnej granulacji, pospółek i żwirów. Obecnie eksploatacja zaniechana, rekultywacja nie wykonana. Niecka częściowo zarośnięta, na dnie oczka wodne. Głębokość eksploatacji do 20 m, nadkład do 2,5 m. Możliwa jest kontynuacja wydobycia.

W ostatnich latach, pomimo udokumentowania kilku złóż, rozpoczęto również eksploatację bez wymaganych prawem dokumentów w obrębie omawiane formy czołowomorenowej.

4. ODKRYWKI KWALIFIKUJĄCE SIĘ DO REKULTYWACJI

1. Krynica (przysiółek Pieńki)

Wyrobisko praktycznie zrekultywowane i zasypane. Powierzchnia ok. 0,2 ha. Złoże na terenie płata utworów wodnolodowcowych zbudowanego ze słabej jakości piasków.

2. Nakory

Odkrywka w obrębie wzgórza morenowego obok lasu, zarośnięta kilkuletnimi samosiewkami. Powierzchnia wyrobiska 500 m², głęb. do 2,5 m, nadkład 0,6.

3. Brzozów

Odkrywka w obrębie piasków wodnolodowcowych. Eksploatacja zaniechana. Powierzchnia wyrobiska 2 100 m², głęb. do 2,0. Niecka zarośnięta intensywnie samosiewkami.

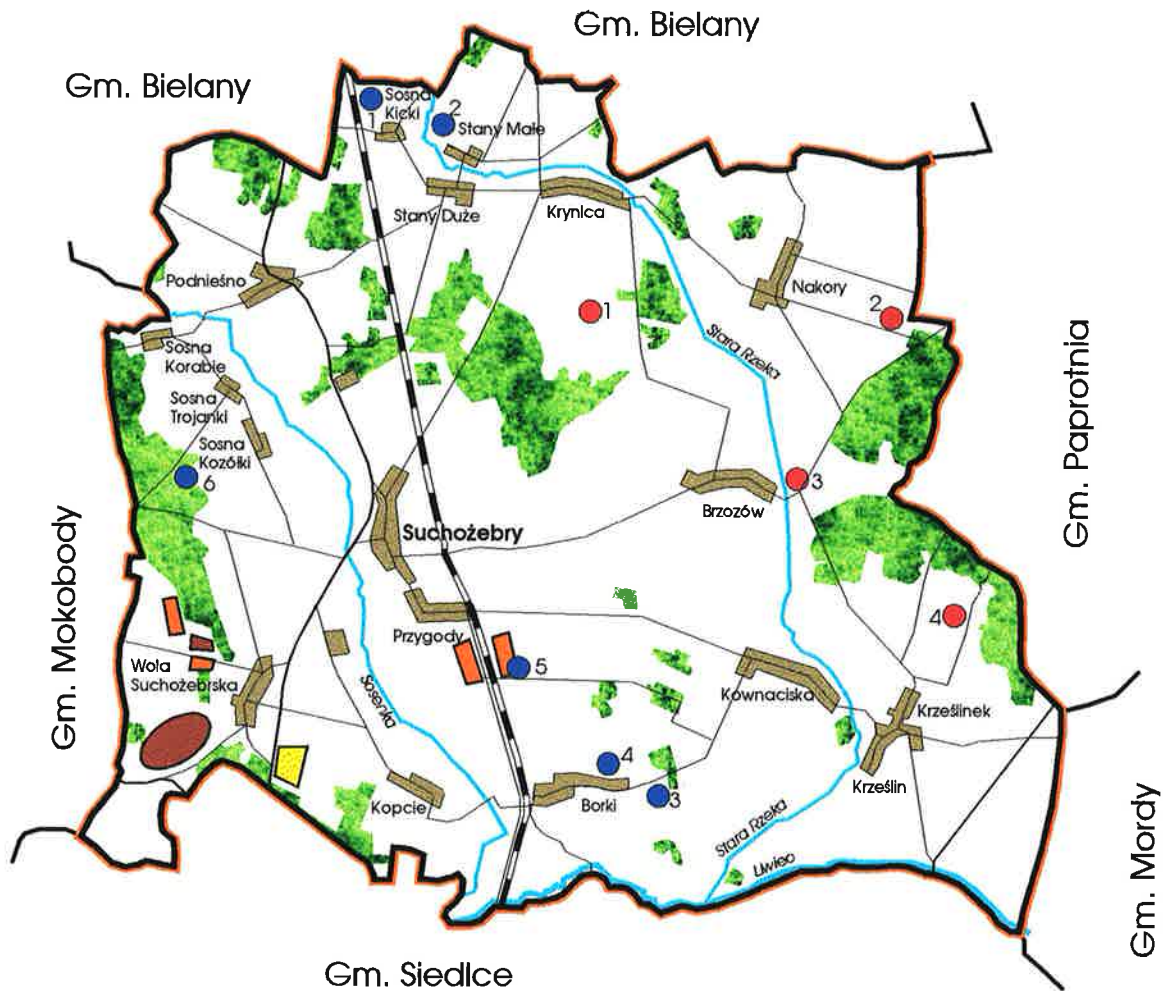
4. Krześlinek

Odkrywka w obrębie wzgórza morenowego. Eksploatacja pospółki i piasku, dorywcza i chaotyczna na potrzeby lokalne. Powierzchnia wyrobiska 1200 m², głęb. do 2,0 nadkład 0,6.

STUDIUM UWARUNKOWAN I KIERUNKOW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SUCHOŻEBRY

Rejony eksploatacji surowców mineralnych

Skala 1:100.000

OZNACZENIA

	- większe kompleksy leśne		- punkty eksploatacji surowców min.
	- obszary zabudowane		- wyrobiska do rekultywacji
	- rzeki		- złoża piasków kwarcowych
	- drogi		- rejon występowania udokumentowanych
złóż kruszywa grubego w Woli Suchożebrskiej
	- linie kolejowe		- potencjalne złoża kruszywa

VI. CHARAKTERYSTYKA ROLNICTWA

1. UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZO-KLIMATYCZNE

Gmina Suchożebry zaliczana jest pod względem klimatycznym do makroregionu stołecznego, charakteryzującego się przewagą klimatu kontynentalnego. Klimat ten cechują ostre zimy i gorące lata. Zima trwa średnio około 100 dni, przy średnich temperaturach stycznia około -4°C , natomiast lato trwa także około 100 dni, przy średnich temperaturach lipca $+18^{\circ}\text{C}$.

Okres wegetacji trwa średnio 200-220 dni, zaczyna się 1-4 kwietnia, a kończy 30-31 października. Pierwsze przymrozki występują od 13 października, zaś ostatnie 28-30 kwietnia. Średnie roczne opady mieszczą się w granicach 500-650 mm (średnio 550 mm), co prowadzi do deficytu wody (głównie latem). W ciągu roku przeważają wiatry zachodnie i południowo-zachodnie.

Tabela VI.1. Struktura bonitacyjna użytków rolnych w gminie Suchożebry.

Klasa gleby	Powierzchnia UR [ha]	Struktura [%]
Grunty orne		
II	1	0,1
III a	194	3,2
III b	1316	22,0
VI a	1793	29,9
VI b	727	12,1
V	974	16,3
VI	861	14,4
VI z	126	2,1
Razem	5992	100,0
Użytki zielone		
III	49	2,3
VI	1223	56,2
V	808	37,1
VI	97	4,4
Razem	2177	100,0

Źródło: Warunki przyrodnicze produkcji rolnej. Woj. siedleckie. IUNG Puławy 1982.

Największą powierzchnię zajmują gleby biellicowe, pseudobiellicowe i brunatne wyługowane. W dolinach rzecznych i obniżeniach terenu występują gleby torfowe, torfowo-murszowe i murszowo-mineralne.

W gminie nie występują użytki rolne najlepsze i bardzo dobre. W strukturze bonitacyjnej gruntów ornych dominują gleby klasy IVa zajmujące 1793 ha (29,9% powierzchni) oraz gleby klasy IIIb, występujące na pow. 1316 ha (22,0% pow. gruntów ornych). Gleby klas: V i VI zajmują po około 15 - 16% pow. Gleby klasy IVb zajmują 727 ha (12,1%), klasy IIIa 194 ha (3,2%) a klasy II zaledwie 1 ha. Niewielka jest także powierzchnia gleb klasy VIz, która wynosi 126 ha (2,1%). Gleby klasy I nie występują.

W strukturze bonitacyjnej gleb pod użytkami zielonymi największą powierzchnię zajmują gleby klasy VI (56,2% pow. użytków zielonych), znacznie mniejszą gleby klasy V (37,1%). Udział gleb należących do klasy VI wynosi tylko 4,4% a gleb zakwalifikowanych do klasy III - 2,3%. Gleby klas II i VIz nie występują (tab. VI.1).

Ogólnie można stwierdzić, że struktura bonitacyjna gleb w gminie Suchożebry jest korzystna w porównaniu z innymi gminami byłego woj. siedleckiego.

Tabela VI.2. Kompleksy przydatności rolniczej gleb.

Kompleks	Powierzchnia [ha]	% gruntów ornych
Pszenny bardzo dobry	1	0,1
Pszenny dobry	392	6,6
Żytni bardzo dobry	2711	45,7
Żytni dobry	724	12,2
Żytni słaby	1239	20,9
Żytni bardzo słaby	713	12,0
Zbożowo-past. mocny	89	1,5
Zbożowo-past. słaby	58	1,0
Razem	5927	100,0
Użytki zielone		
Bardzo dobre i dobre	5	0,2
Średnie	1683	76,9
Słabe i bardzo słabe	500	22,9
Razem	2188	100,0

Źródło: Warunki przyrodnicze produkcji rolnej. Woj. siedleckie. IUNG Puławy 1982.

Wg danych IUNG w Puławach, gleby użytkowane jako grunty orne występujące na terenie gminy Suchożebry, należą do 8 kompleksów rolniczej przydatności gleb. Ich nazwy

oraz powierzchnię i udziały procentowe zestawiono w tab. VI.2. Największą powierzchnię zajmują gleby kompleksu żytniego bardzo dobrego (45,7% pow. gruntów ornych) oraz żytniego słabego (20,9%). Gleby kompleksu żytniego bardzo słabego i żytniego dobrego zajmują po 12% powierzchni gruntów ornych. Kompleks pszenno-dobry zajmuje 6,6% pow., a pszenno-bardzo-dobry występuje w śladowych ilościach (0,1%). Gleby kompleksów zbożowo-pastewnego mocnego i zbożowo-pastewnego słabego zajmują łącznie 2,5% pow. gruntów ornych.

Kompleksy trwałych użytków zielonych występują na powierzchni 2188 ha, z czego kompleks średni zajmuje 76,9% powierzchni, kompleks słaby i bardzo słaby 22,9%. Użytki zielone bardzo dobre i dobre zajmują zaledwie 0,2% powierzchni.

Wg danych IUNG w Puławach, potrzeby wapnowania użytków rolnych na terenie gminy Suchożebry są znaczne. Na około 73% pow. użytków rolnych potrzeby wapnowania określone są jako konieczne, na 20% wskazane, a na 7% ograniczone. Zawartość fosforu w glebie jest zróżnicowana: 23% wykazuje niską zawartość tego pierwiastka, 51% gleb średnią i 26% wysoką. Nieco gorzej przedstawia się zawartość potasu. Gleby z niską zawartością tego pierwiastka zajmują 41% ogólnej powierzchni, z zawartością średnią 40%, a z zawartością wysoką tylko 19%. Jeszcze mniejsza jest zawartość magnezu. Wartości te wynoszą odpowiednio 82, 11 i 7%.

2. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW

Z ogólnej powierzchni gminy wynoszącej 10.071 ha - 8.079 ha, t.j. 80,2% stanowią użytki rolne. Lasy zajmują 1.269 ha (12,6% pow. gminy), a pozostałe grunty 723 ha (7,2%). W strukturze użytków rolnych dominują grunty orne, zajmujące 71,3% pow. UR oraz łąki i pastwiska, zajmujące 27,2%. Sady zajmują tylko 120 ha, t.j. 1,5% UR (tab. VI.3).

Z tab. VI.3. wynika, że w gminie Suchożebry przeważają pod względem liczby i ogólnego arealu powierzchni gospodarstwa małe, liczące od 3 do 10 ha. Łącznie w grupie tej znajduje się 428 gospodarstw, co stanowi ponad 42,2% wszystkich gospodarstw w gminie. Zajmują one 3.128 ha, co stanowi 36,8% arealu. Dużo jest też gospodarstw bardzo małych, o areale do 3 ha. Ich liczba wynosi 301. Jest to 29,7% wszystkich gospodarstw w gminie. Zajmują one jednak tylko 481 ha (5,7% pow. gruntów rolnych). Gospodarstw średniej wielkości (jak na warunki wschodniej Polski), liczących od 10 do 30 ha powierzchni, jest łącznie 287 (27,5% wszystkich gospodarstw). Zajmują one 55,5% pow. wszystkich gospodarstw. W grupie tej zdecydowanie przeważają gospodarstwa o powierzchni 10-15 ha,

których jest 180. Gospodarstw dużych, liczących od 30 do 50 ha jest tylko 5 (średnia powierzchnia 35,8 ha). Gospodarstwa większe nie występują.

Średnia wielkość powierzchni gospodarstwa rolnego w gminie Suchożebry wynosi 8,40 ha, przy średniej krajowej wynoszącej 5,70 ha.

Tabela VI.3. Struktura użytkowania gruntów w gm. Suchożebry (stan na 01.01.1999).

Rodzaj użytkowania	Powierzchnia w ha	Udział w pow. gminy (%)	Udział w pow. U.R. (%)
Powierzchnia ogólna gminy	10.071	100,0	-
Użytki rolne, w tym:	8.079	80,2	100,0
grunty orne	5.762	57,2	71,3
sady	120	1,2	1,5
łąki i pastwiska	2.197	21,8	27,2
Lasy	1.269	12,6	-
Pozostałe grunty i nieużytki	723	7,2	-

Źródło: Wykaz gruntów Starostwa Powiatowego w Siedlce na 01.01.1999.

Tabela VI.4. Struktura obszarowa indywidualnych gospodarstw rolnych.

Powierzchnia gospodarstwa	ha	Liczba gospodarstw	Udział % (w liczbie gosp.)	Śr. pow. jednego gosp. rolnego
do 1 ha	87	143	14,1	0,61
1-2	146	77	7,6	1,90
2-3	248	81	8,0	3,06
3-5	681	143	14,1	4,76
5-7	937	133	13,1	7,05
7-10	1510	152	15,0	9,93
10-15	2550	180	17,8	14,17
15-20	1263	64	6,3	19,73
20-30	904	34	3,4	26,59
30-50	179	5	0,5	35,8
Ogółem	8505	1012	100,0	8,40

Źródło: Powszechny Spis Rolny. Woj. siedleckie. U.S. Siedlce 1997.

3. CHARAKTER PRODUKCJI ROLNICZEJ

3.1. Charakterystyka ogólna

Wg danych Powszechnego Spisu Rolnego (1996) na 857 gospodarstw indywidualnych prowadzących działalność rolniczą, 350 (40,8%) określiło kierunek produkcji jako mieszaną, 284 (33,1%) jako produkcję zwierzęcą, a 223 (26,0%) jako produkcję roślinną (tab. VI.5). Na tle byłego woj. siedleckiego, w gminie Suchożebry większy jest udział gospodarstw prowadzących produkcję zwierzęcą, a mniejszy prowadzących produkcję roślinną i mieszaną. Wynika to z wysokiego udziału łąk i pastwisk w strukturze agrarnej gminy, co sprzyja hodowli bydła.

Tabela VI.5. Indywidualne gospodarstwa rolne wg charakteru produkcji.

Wyszczególnienie	Gmina Suchożebry		Byłe woj. siedleckie	
	liczba gospodarstw	% gospodarstw	liczba gospodarstw	% gospodarstw
według kierunku produkcji				
Produkcja roślinna	223	26,0	22249	27,6
Produkcja zwierzęca	284	33,2	21813	27,1
Produkcja mieszana	350	40,8	36400	45,3
Razem	857	100,0	80462	100,0
według celu produkcji				
Nie prowadzące produkcji	-	-	1566	1,9
Produkujące wyłącznie na własne potrzeby	21	2,4	4649	5,6
Produkujące głównie na własne potrzeby	257	29,6	32276	39,0
Produk. głównie lub wyłącznie na sprzedaż	591	68,0	44169	53,5
Razem	869	100,0	82660	100,0
według źródeł dochodów gospodarstwa domowego				
Uzyskujące dochody wyłącznie z produkcji rolniczej	141	84,9	11557	81,3
Uzyskujące dochody głównie z produkcji rolniczej, a dodatkowo z działalności pozarolniczej	7	4,3	551	3,9
Uzyskujące dochody głównie z działalności pozarolniczej, a dodatkowo z rolniczej	18	10,8	2113	14,8
Razem	166	100,0	14221	100,0

Źródło: Powszechny Spis Rolny. Woj. siedleckie. U.S. Siedlce 1997.

Pod względem celu produkcji, większość gospodarstw (68,0%) prowadziło produkcję głównie lub wyłącznie na sprzedaż, niespełna 30% produkowało głównie na potrzeby własne, a tylko 2,4% wyłącznie na potrzeby własne. W gminie nie było gospodarstw nie prowadzących produkcji. W porównaniu z byłym woj. siedleckim, struktura gospodarstw rolnych w gminie Suchożebry jest korzystna, gdyż dużo większy jest udział gospodarstw prowadzących produkcję głównie lub wyłącznie na sprzedaż, a znacznie mniejszy produkujących wyłącznie lub głównie na potrzeby własne (tab. VI.5).

3.2. Produkcja roślinna

Strukturę zasiewów w gminie Suchożebry w roku 1996 przedstawiono w tabeli VI.7. Wynika z niej, że pod względem powierzchni dominowały zboża, których areal wynosił 3.411 ha, co stanowi 74,6% ogólnej powierzchni zasiewów. Z tego na żyto przypadało 27,9%, mieszanki zbożowe 20,6%, pszenicę 10,9%, owies 8,1%, pszenżyto 5,0%, jęczmień 1,9%. Znaczną powierzchnię zajmowały uprawy ziemniaka - 1.061 ha, t.j. 23,2% pow. Areal kukurydzy był bardzo mały (0,2%), a pozostałych upraw wynosił 92 ha (2,1% pow.) - tab. VI.6.

Tabela VI.6. Struktura zasiewów w gminie Suchożebry.

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]	udział zasiewów %
Ogółem	4569	100,0
Zboża, w tym:	3411	74,6
pszenica	502	10,9
żyto	1287	27,9
jęczmień	85	1,9
owies	369	8,1
pszenżyto	226	5,0
mieszanki zbożowe	943	20,6
Kukurydza	7	0,2
Ziemniaki	1061	23,2
Pozostałe uprawy	97	2,1

Źródło: Powszechny Spis Rolny. Woj. siedleckie. U.S. Siedlce 1997.

Także pod względem źródeł dochodów, sytuacja gospodarstw rolnych w gminie Suchożebry wskazuje na ich względnie dobrą kondycję, chociaż na tle byłego woj. siedleckiego różnice nie są tak wyraźne. W byłym województwie siedleckim 81,3% gospodarstw uzyskiwało dochody wyłącznie z produkcji rolniczej, natomiast w gminie Suchożebry prawie 85%. Udział gospodarstw uzyskujących dochody głównie z działalności pozarolniczej wynosił odpowiednio 14,8% i 10,8% (tab. VI.5).

Z tab. VI.7 wynika, że powierzchnia poszczególnych upraw była rozdrobniona. Jest to bezpośrednim efektem rozdrobnienia gospodarstw rolnych. Większość zbóż była uprawiana na powierzchniach liczących do 5 ha (maksymalnie do 11 ha). Z roślin okopowych tylko ziemniaki zajmowały łącznie dużą powierzchnię, ale także uprawy te były rozdrobnione (maksymalnie do 10 ha). Także na niewielkich powierzchniach uprawiano (głównie na własne potrzeby) strąkowe pastewne, motylkowe pastewne oraz warzywa.

Tabela VI.7. Powierzchnia uprawy w ha według grup obszarowych powierzchni upraw w gminie Suchożebry.

Wyszczególnienie	Grupy obszarowe powierzchni upraw w ha						Ogółem	%
	<1	1-2	2-5	5-10	10-15	15-20		
Pszennica	105	171	184	30	11	-	502	7,2
Żyto	91	307	718	160	-	-	1276	18,3
Jęczmień	16	43	25	-	-	-	84	1,2
Owies	68	135	53	13	-	-	369	5,3
Pszennyto	43	94	88	-	-	-	226	3,5
Mieszanki zbożowe	80	239	522	90	1	-	932	13,5
Ziemniaki	180	354	462	65	-	-	1061	15,3
Okopowe pastewne	25	-	4	-	-	-	29	0,4
Strąkowe pastewne	17	24	16	5	-	-	62	0,9
Motylkowe pastewne	22	26	16	-	-	-	64	0,9
Paszowe	75	290	1144	666	112	15	2302	33,0
Warzywa	39	-	5	-	-	-	44	0,7
Razem	761	1683	3237	1029	124	15	6950	100,0
%	10,9	24,2	46,5	14,8	1,8	0,2	100,0	

Źródło: Powszechny Spis Rolny. Woj. siedleckie. U.S. Siedlce 1997.

Plony podstawowych gatunków roślin uprawnych w roku 1997 w gminie Suchożebry były wyższe od średniej dla byłego woj. siedleckiego, a w przypadku żyta, jęczmienia i owsa

były wyższe od średniej krajowej. Dla pszenżyta i ziemniaków były na poziomie średniej krajowej, natomiast dla pszenicy były niższe (tab. VI.8).

Tabela VI.8. Plony niektórych roślin uprawnych w gminie Suchożebry w gospodarstwach indywidualnych w roku 1997 .

Wyszczególnienie	plony z 1 ha w dt/q		
	gmina Suchożebry	byłe woj. siedleckie	Polska
Zboża ogółem, w tym:	27,8	25,1	28,5
- pszenica	29,4	28,4	32,1
- żyto	25,0	23,0	23,1
- jęczmień	32,0	27,7	31,1
- owies	28,0	24,9	25,8
- pszenżyto	28,9	26,8	29,2
Ziemniaki	160	152	159

Źródło: Rocznik statystyczny woj. siedleckie. U.S. Siedlce 1998 i inne dane.

3.3. Produkcja zwierzęca

Wg danych Powszechnego Spisu Rolnego z roku 1996, na terenie gminy Suchożebry dominowała hodowla trzody chlewnej i bydła. Liczba bydła ogółem wynosiła 3.937 sztuk, w tym krów 1.883 sztuki, cieląt poniżej 6 miesięcy 846 sztuk, jałówek i byczków do 1 roku 643 sztuki, jałówek 1 rocznych i starszych 366 sztuk a buhajów, bukatów i innych 199. Średnio przypadało w gminie 42,0 sztuk/100 ha UR (średnia w byłym woj. siedleckim wynosiła 46,3 sztuki/100 ha UR).

Pogłowie trzody chlewnej wynosiło 6.132 sztuki, w tym było 1.411 tuczników i bekonów, 569 loch 6-miesięcznych i starszych, 1.978 warchlaków w wieku 3-6 miesięcy oraz 2.144 prosiąt poniżej 3 miesięcy. Obsada trzody chlewnej wynosiła średnio 60,6 sztuki/100 ha UR (średnia w byłym woj. siedleckim wynosiła 46,3 sztuki/100 ha UR).

Inne zwierzęta gospodarskie były hodowane w znacznie mniejszych ilościach. Pogłowie koni wynosiło 202 sztuki, w tym duża część (163) była wykorzystywana jako siła pociągowa. Pogłowie owiec było niskie - tylko 54 sztuki. Hodowano także 15 kóz i 207 samic królików.

4. WYPOSAŻENIE GOSPODARSTW ROLNYCH W PODSTAWOWE ŚRODKI PRODUKCJI

Wyposażenie w podstawowe maszyny do produkcji rolnej znajduje się - jak na warunki byłego woj. siedleckiego - na średnim poziomie. Biorąc pod uwagę podstawowy fakt, że gospodarstwa rolne są rozdrobnione, wyposażanie niewielkich gospodarstw w różnorodny sprzęt rolniczy jest nieekonomiczne, dlatego też wielu rolników korzysta z usług innych jednostek przy wykonywaniu niektórych prac polowych (np. żniw). Wyposażenie gospodarstw rolnych w podstawowy sprzęt wykorzystywany w produkcji zestawiono w tabeli VI.9.

Tabela VI.9. Liczba gospodarstw i działek rolnych posiadających podstawowy sprzęt rolniczy.

Rodzaj sprzętu	Liczba gospodarstw
Ciągniki rolnicze	620
Przyczepy	251
- w tym przyczepy starsze niż 10 lat	163
Przyczepy o ładowności powyżej 6 ton	14
- w tym starsze niż 10 lat	7
Samochody ciężarowe powyżej 2 ton	15
- w tym starsze niż 10 lat	8
Samochody ciężarowo-osobowe i ciężarowe do 2 ton	28
- w tym starsze niż 10 lat	15
Samochody osobowe razem	427
- w tym starsze niż 10 lat	166
Kombajny zbożowe	30
Kombajny ziemniaczane	105
Silosokombajny	1
Rozsiewacze nawozów	316
Rozrzutniki obornika	397
Kosiarki ciągnikowe	299
Ładowacze chwytakowe	50
Kopaczki do ziemniaków	246
Sadzarki do ziemniaków	345
Przyczepy zbierające	105
Prasy zbierające	62
Opryskiwacze ciągnikowe polowe	220
Opryskiwacze ciągnikowe sadownicze	25
Dojarki bańkowe	184

Dojarki rurociągowe	1
Schładzarki do mleka konwiowe	70
Schładzarki do mleka zbiornikowe	10
Sortowniki	37

Źródło: Powszechny Spis Rolny. Woj. siedleckie. U.S. Siedlce 1997.

5. WALORYZACJA ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

Rolniczą przestrzeń produkcyjną w gminie Suchożebry można określić - na tle byłego woj. siedleckiego - jako dobrą. Powszechnie stosowane wskaźniki do oceny wartości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, takie jak agroklimat, warunki wodne oraz wskaźnik jakości i przydatności rolniczej, osiągają wartości wyższe od średnich dla byłego woj. siedleckiego. Jedynie wskaźnik rzeźby terenu jest nieco niższy od wartości średniej. Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest o 5,4 punktów wyższy od średniej dla byłego województwa siedleckiego (tab. VI.10). Stawia to gminę Suchożebry pod tym względem na 14 miejscu w byłym woj. siedleckim na 72 jednostki.

Tabela VI.10. Podstawowe wskaźniki oceny rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie Suchożebry.

Wskaźnik	Gmina Suchożebry	Średnia dla bzego woj. siedleckiego
Agroklimatu	9,4	9,2
Warunków wodnych	4,0	3,0
Rzeźby terenu	3,5	3,9
Jakości i przydatności rolniczej	48,2	43,6
Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej	65,1	59,7

Źródło: Warunki przyrodnicze produkcji rolnej. Woj. siedleckie. IUNG Puławy 1982.

Ogólna ocena gleb użytkowanych jako grunty orne w gminie Suchożebry na tle byłego woj. siedleckiego wypada także znacznie powyżej średniej. Bonitacja gruntów ornych jest wyższa o 5,2 punktów w stosunku do średniej dla województwa. Wskaźnik rolniczej przydatności gleb jest wyższy o 6,7, a syntetyczny wskaźnik jakości gleb o 6,0 punktów (tab. VI.12). Wskaźniki dla gleb pod użytkami zielonymi w gminie Suchożebry są także powyżej średniej dla byłego woj. siedleckiego i są wyższe odpowiednio o 2,8, 2,2 oraz 2,6 punkta.

Podane wartości wskazują, że ogólne warunki do produkcji rolnej zarówno na gruntach ornych jak i na użytkach zielonych są znacznie lepsze niż w wielu innych gminach byłego woj. siedleckiego.

Tabela VI.11. Ogólna ocena gleb (w punktach) w gminie Suchożebry na tle byłego woj. siedleckiego.

Obszar	Bonitacja		Przydatność rolnicza		Wskaźnik syntetyczny jakości gleb	
	Grunty orne	Użytki zielone	Grunty orne	Użytki zielone	Grunty orne	Użytki zielone
Gm. Suchożebry	48,7	37,8	53,4	43,2	51,1	40,5
Średnia dla byłego woj. siedleckiego	43,5	35,0	46,7	41,0	45,1	37,9

Źródło: Warunki przyrodnicze produkcji rolnej. Woj. siedleckie. IUNG Puławy 1982.

6. MELIORACJE ROLNICZE

Prowadzone dotychczas na terenie gminy Suchożebry melioracje rolnicze obejmowały zarówno grunty orne jak i użytki zielone. Do dnia 31.12.1998 r. ogółem zmeliorowano 1627 ha użytków rolnych (38,5% zaspokojenia potrzeb), w tym 404 ha gruntów ronych oraz 1223 ha użytków zielonych. Na gruntach ornych prowadzono przede wszystkim drenowanie (327 ha), natomiast na użytkach zielonych melioracje otwarte (systemy rowów melioracyjnych z urządzeniami towarzyszącymi), które objęły 1208 ha. Drenowanie na użytkach zielonych przeprowadzono na powierzchni zaledwie 15 ha. Ocenia się, że na gruntach ornych procent zaspokojenia potrzeb w zakresie melioracji wynosi 17,6%, natomiast na użytkach zielonych około 63%.

Potrzeby w zakresie melioracji użytków rolnych z wykazem obiektów przewidywanych do realizacji podano w II części dokumentacji - Kierunki zagospodarowania przestrzennego.